

Кузьменко Оксана Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права і процесу КНУВС;

Стрельченко Оксана Григорівна – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін та менеджменту факультету навчально-наукового інституту права та психології КНУВС

ПРИРОДА ЗАОХОЧУВАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Класифіковано адміністративні провадження на конфліктні та неконфліктні групи проваджень. Зазначено, що заохочення як метод публічного управління реалізується шляхом заохочувального провадження.

Классифицированы административные производства на конфликтные и неконфликтные группы производств. Определено, что поощрение как метод публичного управления реализуется путем поощрительного производства.

In the article authors argued and acknowledged, that administrative productions can be classified on the conflicts and no conflicts groups of productions. At the same time, they determine that encouragement as the method of public management will be realized by encouraging production..

Ключові слова: адміністративний процес; заохочувальне провадження; нагороди.

Адміністративний процес є відносно самостійним нормативним утворенням, що посідає одне з важливих місць у системі вітчизняного права, наряду з такими процесуальними правовими аналогами, як конституційне, кримінальне, цивільне тощо. Його предметом можна вважати публічно-управлінські, організуючі суспільні відносини, що складаються з приводу реалізації уповноваженими органами публічної влади (їх посадовими особами) встановленого адміністративно-процесуальним законодавством порядку вирішення адміністративних справ.

Теорія права неоднозначно підходить до розуміння змісту адміністративного процесу. Із середини 40-х років XX століття у вітчизняній правовій парадигмі окреслились три основні концепції адміністративного процесу: юрисдикційна (вузька), управлінська (широка) та судова.

Прихильники "вузького" розуміння адміністративного процесу пов'язують його лише з юрисдикційною діяльністю, тобто з такими результатами, як вирішення суперечок між сторонами адміністративних правовідносин, що не перебувають між собою у відносинах службового підпорядкування, а також застосування заходів примусу [1].

Водночас управлінська концепція адміністративного процесу (широка), що отримала найбільше визнання у вітчизняній правовій теорії, охоплює діяльність публічних органів щодо вирішення адміністративних справ у сфері публічного управління. Адміністративний процес не повинен і не може обмежуватись роллю організаційно-правового "регулятора" юридичних конфліктів. На їх думку, таке розуміння адміністративного процесу не відображає всієї повноти цього явища. Стверджується, що особлива, процесуальна форма притаманна всій правозастосовній діяльності органів публічної влади, а не лише її окремим аспектам, які безпосередньо пов'язані із застосуванням заходів примусу. Таким чином, межі функціонування адміністративного процесу, окрім власне юрисдикційної сфери, поширюються на все розмаїття управлінських (неконфліктних) справ. З огляду на свою специфіку, в юридичній літературі окреслений підхід отримав назву "широкого" [2].

Прибічники судової концепції адміністративного процесу ґрунтуються на тому, що будь-яка процесуальна діяльність є винятково прерогативою органів судової влади. Так само, як і послідовники юрисдикційної концепції, своє уявлення про адміністративний процес вони будують на основі аналогії із двома "традиційними" видами юридичного процесу: кримінальним та цивільним. Проте, якщо перші таку аналогію вбачають у "конфліктному" характері юридичних справ, що підлягають процесуальному вирішенню, то другі дотримуються ідеї їх обов'язкової судової підвідомчості.

У рамках судової концепції в різні роки висловлювалися два майже протилежні погляди на юридичну природу, зміст, структуру та функції адміністративного процесу. Згідно з першим підходом, адміністративний процес розглядається як діяльність органів правосуддя щодо вирішення справ про адміністративні проступки [3]. Відповідно до другого, ним є діяльність адміністративних судів щодо вирішення індивідуальних адміністративних справ, в основі яких лежить спір про суб'єктивне публічне право [4].

Широке розуміння адміністративного процесу більш повно охоплює зміст публічно-управлінської діяльності, саме тому воно за сучасних умов має перевагу в наукових колах.

Ієрархічно систему адміністративного процесу в загальному вигляді можна відобразити так: "адміністративний процес" – "адміністративне провадження" – "провадження по розгляду конкретної адміністративної справи". Зокрема, адміністративне провадження – це вид адміністративного процесу, що об'єднує послідовно здійснювані уповноваженим суб'єктом (публічною адміністрацією) процесуальні дії стосовно розгляду та вирішення індивідуальних справ.

Одним з видів адміністративного провадження є заохочувальне провадження.

Класифікація адміністративних проваджень безпосередньо залежить від підходів до змісту та особливостей структури адміністративного процесу.

В. Д. Сорокін називає такі види адміністративних проваджень:
із прийняття нормативних актів державного управління;
із пропозицій та заяв громадян і звернень організацій про реалізацію наданих їм прав у сфері державного управління;
щодо організаційних справ в апараті державного управління;
у справах про застосування примусових заходів у сфері державного управління [5].

На думку В. А. Юсупова, критерієм класифікації адміністративних проваджень доцільно обрати характер функцій управління [6].

М. Я. Масленніков виділяє особливі види проваджень, а саме: провадження щодо господарюючих суб'єктів, здійснювані на підставі спеціальних нормативних правових актів у справах про порушення митних правил; земельного законодавства (здійснюється органами із земельних ресурсів та землеустрою); земельного законодавства (здійснюється органами охорони природних ресурсів); земельного законодавства; ліцензійної діяльності на транспорті; правил дорожнього руху; санітарних правил; у галузі будівництва; антимонопольного законодавства; прав споживачів; законодавства про рекламу; правил сертифікації та стандартизації; правил рибоохорони; прав і законних інтересів інвесторів на ринку цінних паперів; у сфері виробництва та обігу етилового спирту, алкогольної та спиртвмісної продукції; стосовно юридичних осіб за порушення законодавства про вибори та референдум і, нарешті, провадження у справах про порушення податкового законодавства [7].

О. В. Кузьменко за ступенем вирішення конфлікту виокремлює неконфліктні та конфліктні групи проваджень [8].

М. М. Тищенко пропонує поділяти сукупність адміністративних проваджень на дві групи – юрисдикційні та неюрисдикційні [9].

Неюрисдикційні провадження спрямовані на вирішення справ стосовно відносин так званого позитивного характеру, що виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності державних органів. Їх перелік значно ширше порівняно з юрисдикційними провадженнями. Це зумовлено специфікою управлінської діяльності в різних сферах життя

суспільства, розмаїттям і спеціалізацією органів управління, їх повноважень.

Значне місце у виконавчо-розпорядчій діяльності державних органів посідає також розгляд справ про порушення, інші правові спори по суті та прийняття щодо них відповідних рішень.

У процесі такої діяльності вирішується юридична справа, здійснюється правовий захист порушених або оспорюваних інтересів, виноситься юридично-владне рішення щодо застосування відповідної правової санкції, відновлення порушеного права. Ця діяльність має назву адміністративна юрисдикція, відповідно, зазначена група проваджень має назву юрисдикційні [10].

На наш погляд, найбільш аргументованою та загальновизнаною є класифікація адміністративних проваджень на конфліктні та неконфліктні групи проваджень.

Заохочення як метод публічного управління реалізується шляхом заохочувального провадження. Цей вид провадження почав визнаватися серед дослідників нещодавно.

Неактивне застосування заохочень спричинено послабленою увагою керівників управлінь, територіальних органів та їх кадрових служб до оформлення заохочувальних матеріалів відповідно до встановлених вимог, а також зниження вимоги до підлеглих та відсутності відповідного контролю за організацією цієї роботи.

Заохочувальне провадження можна віднести до неконфліктних проваджень, оскільки воно не має на меті вирішення суперечки про право.

Будь-яке провадження в адміністративних справах складається з низки окремих операцій.

Вивчення таких операцій у різних видах адміністративних проваджень свідчить принаймні про чотири ознаки, що притаманні для них.

По-перше, вони здійснюються послідовно, тобто одна операція змінює другу, утворюючи своєрідний ланцюг дій.

По-друге, розташування операцій у цьому ланцюгу має не випадковий характер. Їх послідовність логічно визначена. Так, винесення постанови у справі не може передувати такій операції, як складання протоколу про адміністративні правопорушення.

По-третє, різним видам адміністративних проваджень притаманні різні за характером і призначенням операції. Відрізняються вони і за ступенем урегульованості адміністративно-процесуальними нормами.

По-четверте, здійснення тієї або іншої операції у тому або іншому провадженні визначається адміністративно-процесуальними нормами і виступає як момент реалізації матеріальних норм адміністративного права [8].

Водночас у теорії адміністративного права існують думки, що заохочення – це частина кадрового (службового) провадження.

Так, І. В. Панова, досліджуючи кадрове (службове) провадження, виокремлює такі його види:

- порядок (правила) прийому на службу;
- порядок (правила) заохочення та просування по службі;
- атестаційне провадження;
- процедура гарантій для державного службовця, тобто гарантоване провадження;
- порядок припинення державної служби [11].

Ми не погоджуємося з тим, що порядок (правила) заохочення та просування по службі є одним з видів кадрового провадження, оскільки порядок (правила) заохочення – це діяльність публічних органів управління із застосування до осіб, які сумлінно виконують покладені на них обов'язки, заходів заохочення. Водночас просування по службі – це етап проходження державної служби, як встановлено Законом України "Про державну службу".

Заохочувальне провадження – це послідовний порядок дій компетентних органів щодо застосування до особи, яка сумлінно виконала покладений на неї обов'язок, заходів заохочення, що реалізується через відповідну адміністративну справу.

Відповідно до Великого тлумачного словника української мови, термін "сумлінно" є синонімом слова "бездоганне".

Отже, успішне й добросовісне виконання своїх посадових обов'язків, а також довготривала праця не можуть бути підставами для заохочення (нагородження), адже вони не є заслугами, оскільки входять до кола обов'язків посадових осіб.

Позитивна оцінка суспільством соціально активної правомірної поведінки суб'єкта відображає значення заохочуваного вчинку, як для самого суб'єкта, так і для суспільства. Корисність вчинку відображає взаємовигідність сторін заохочувальних правовідносин. Застосування заохочення впливає на багато аспектів професійної діяльності, зокрема, сприяє професійному зростанню працівника, формує його авторитет і престиж професії, а отже, підвищується відповідальність цього працівника тощо.

Підставами для порушення заохочувального провадження можуть бути різні обставини. Наприклад: підсумки роботи колективу за певний період; клопотання прямих, безпосередніх начальників; висновки за наслідками атестації; пропозиції комісії із завершення перевірки; здійснення працівником зчинку, пов'язаного з ризиком для його життя і здоров'я; звернення громадян; публікації у засобах масової інформації тощо.

На нашу думку, потрібно акцентувати увагу на тому, що заохочення може застосовуватися тільки за сумлінно виконані дії. Ця теоретична позиція не відображається в жодному нормативно-правовому акті, тому вважаємо за доцільне запропонувати внести доповнення до ст. 1 Закону України "Про державні нагороди України" такого змісту:

"заохочення може застосовуватися тільки за сумлінно виконані дії". Зокрема, "сумлінно виконані дії визначаються як успішне і добросовісне виконання своїх посадових обов'язків, тривала і бездоганна праця, а також вияви мужності й героїзму, пов'язані з виконанням професійних обов'язків".

Таким чином, можна стверджувати те, що заохочувальне провадження – це структурна частина адміністративного процесу, якою охоплюється послідовна діяльність публічних органів управління щодо реалізації конкретної адміністративної справи, спрямована на визнання та заохочення дій індивідуальних і колективних суб'єктів, пов'язаних із сумлінним виконанням посадових обов'язків.

Адміністративним провадженням притаманні свої стадії, які не повторюються в інших видах. Саме тому через стадії, через їх аналіз характеризуються адміністративні провадження. Тобто розглянути або дати характеристику тому чи іншому адміністративному провадженню здебільшого означає – проаналізувати кожну з його стадій.

Процесуальні стадії є важливими органічними елементами, що характеризують структуру кожного з проваджень й адміністративного процесу загалом.

Стадії одних видів проваджень зафіксовані в нормативному порядку, інших – не зафіксовані та являють собою специфічний результат доктринального узагальнення чинних у тій чи іншій сфері правил.

Отже, під адміністративно-процесуальною стадією розуміють відносно відокремлені частини адміністративного провадження, які являють собою сукупність процесуальних етапів, спрямованих на досягнення локального завдання в рамках загальної мети вирішення індивідуально-конкретної справи [2].

Існує дуже багато точок зору правників щодо кількості стадій в окремих провадженнях, але це не має принципового характеру. Стадії можна подовжувати, можна дробити на окремі дії, називати основними або допоміжними, давати їм різні назви тощо. Принципово важливим є те, що в підсумку стадії повинні повно й точно відображати цілісну картину провадження як сукупність окремих дій або операцій, що здійснюються у процесі реалізації адміністративно-правових норм.

Спільними для адміністративного процесу, а отже, і для кожного з адміністративних проваджень, є такі стадії:

аналіз ситуації, під час якої збирається, досліджується інформація про фактичний стан справ, про реальні факти, про існуючі проблеми. Ця інформація фіксується на матеріальних носіях у вигляді протоколів, довідок, схем, звітів тощо та становить основу рішень публічної адміністрації;

прийняття рішення (наказу, постанови, інструкції) у справі, в якій фіксується воля суб'єкта публічної адміністрації;
виконання рішення.

У певних випадках визнається доцільним ускладнення процедури вирішення справ публічною адміністрацією в адміністративних справах. Так, низка проваджень має додаткові стадії: порушення справи та перегляд рішення (постанови).

Кожна стадія має свої етапи, що наповнені діями [2].

Заохочувальне провадження не є виключенням, і також має власну будову, тобто включає стадії провадження, що послідовно змінюють одна одну.

Серед загальних ознак, що об'єднують усі стадії заохочувального провадження, можна виділити такі: єдину мету, прийоми досягнення кінцевого результату, принцип рівності всіх стадій тощо.

У теорії права приділяється незначна увага відокремленню стадій заохочувального провадження.

Так, наприклад, П. П. Сергун виокремлює три стадії заохочувального провадження: порушення справи про заохочення; розгляд та прийняття рішення щодо заохочення; виконання рішення щодо заохочення [12].

Ю. М. Старилов називає чотири стадії: 1) порушення клопотання про заохочення; 2) направлення подання про заохочення до відповідного державного органу; 3) розгляд подання про заохочення та прийняття рішення; 4) практичне здійснення заохочення [11].

Дослідивши зміст діяльності щодо застосування різних видів заохочення, ми дійшли висновку, що заохочувальне провадження включає в себе такі п'ять стадій:

- порушення клопотання про заохочення;
- узгодження подання про заохочення;
- розгляд подання про заохочення та прийняття попереднього рішення щодо застосування заохочення;
- прийняття кінцевого рішення щодо застосування заохочення;
- виконання рішень про заохочення та практична реалізація заохочення.

Зокрема, у зазначеному провадженні теоретично відсутня стадія оскарження прийнятого рішення про заохочення.

Одним з підвидів заохочувального провадження є *провадження щодо заохочення у відповідних сферах управління, під яким ми розуміємо послідовний порядок дій публічних органів у відповідних сферах щодо застосування до працівників заходів заохочення за успішне й добросовісне виконання своїх посадових обов'язків, тривалу та бездоганну працю, а також вияви мужності й героїзму, пов'язані з виконанням професійних обов'язків*.

Нині серед нормативно-правових актів не існує жодного нормативно-правового акта, який би регулював порядок застосування заохочень. Більш того, зміст вказаних підстав не розкривається. Звідси продовжується практика заохочення на розгляд керівника. У цьому контексті В. М. Манохін зауважував, що хоча б і зроблений визначе-

ний крок у напрямі конкретизації підстав для застосування заохочень, але проблему ще далеко не вирішено [13].

Вивчення змісту діянь публічних органів управління щодо заохочення дає можливість виокремити п'ять стадій вказаного провадження: порушення клопотання про заохочення та оформлення відповідного подання;

узгодження подання про заохочення з посадовими особами державних та муніципальних органів;

прийняття попереднього рішення про заохочення;

прийняття кінцевого рішення компетентною посадовою особою та видання відповідного правового документа;

виконання рішення та нагородження заохочуваного нагородним статусом.

Залежно від виду заохочення, заохочувальне провадження, на наш погляд, здійснюється у простій, ускладненій та повній формах.

Проста форма матиме місце тоді, коли рішення про заохочення застосовується однією особою. Наприклад, коли керівник закладу оголосив подяку працівнику в усній формі перед трудовим колективом. Цей вид заохочення не потребує підготовки наказу. У такому разі виявляються дві стадії – стадія порушення і стадія виконання.

Ускладнена форма заохочувального провадження передбачає вже видання відповідного правового документа, зокрема наказу. Рішення про заохочення приймається на основі, наприклад, клопотання безпосереднього керівника перед прямим керівником без додаткового узгодження з вищим керівництвом. Це заохочення, як правило, застосовується в середині колективу. Тут елементи узгодження і вимоги до оформлення документів про заохочення присутні, але це все відбувається в межах колективу, органу, закладу.

Повна форма заохочувального провадження проходить усі стадії. У цій формі наявні всі елементи узгодження та підготовки документа про заохочення, форма якого затверджена вищою державною структурою, наприклад, указом Президента України.

Отже, вважаємо за доцільне наголосити, що заохочувальне провадження є структурною частиною адміністративного процесу, яка входить до неюрисдикційних груп проваджень та включає п'ять стадій, що поділяються на етапи, які складаються із процесуальних дій.

Відповідно до виділених нами п'яти стадій заохочувального провадження (порушення клопотання про заохочення та оформлення відповідного подання; узгодження подання про заохочення з посадовими особами державних та муніципальних органів; прийняття попереднього рішення про заохочення; кінцевого рішення компетентною посадовою особою та видання відповідного правового документа; виконання рішення та нагородження заохочувального нагородним статусом), можна виділити такі етапи у цих стадіях:

перша стадія – порушення клопотання про заохочення та оформлення відповідного подання – включає такі етапи:

оцінювання дій, що підтверджують сумлінну працю особи чи колективу;

підготовка документів, які підтверджують сумлінну працю;

вибір конкретного заохочення стосовно індивідуального чи колективного суб'єкта сумлінної праці;

оформлення відповідного подання до заохочення;

друга стадія – узгодження подання про заохочення з посадовими особами державних та муніципальних органів – передбачає такі етапи:

погодження подання до заохочення з відповідними посадовими особами (зокрема, у трудовому колективі на профспілкових зборах) щодо виду заохочення;

аналіз відповідності досконалого вчинку певному виду заохочення;

підготовка необхідних заохочувальних матеріалів;

оформлення заохочувальних документів і відповідність передбаченим стандартам;

подання інших документів, які прямо або побічно стосуються кандидата на заохочення.

На стадії узгодження подання про заохочення із працівниками державних і муніципальних органів й ухвалення попереднього рішення про заохочення відбувається зваженість. Наприклад, у поданнях на кандидатів до нагородження відомчими нагородами необхідно відображати їх досягнення й особистий внесок у розвиток органів й установ відповідно до Положення про відомчі відзнаки, чітко аргументувати заслуги конкретними фактами та справами, обов'язково зазначити дату й номери наказів про попередні нагородження і заохочення, у поданнях до державних нагород розкривати характер і ступінь заслуг перед державою за останніх три роки роботи. Матеріали до нагородження державними та відомчими нагородами оформляються відповідно до Положення про відомчі заохочувальні відзнаки та Закону України "Про державні нагороди тощо";

третя стадія – прийняття попереднього рішення про заохочення – включає такі етапи:

підтвердження підстав для заохочення;

правова регламентація конкретного виду заохочення;

визначення кваліфікаційних вимог щодо цього заохочення про повноваження посадових осіб стосовно порушення заохочувального провадження;

визначення порядку проходження заохочувального подання;

четверта стадія – прийняття кінцевого рішення компетентною посадовою особою та видання відповідного правового документа – передбачає такі етапи:

остаточне узгодження виду заохочення з посадовими особами або уповноваженими на те особами;

проведення консультаційних та інших організаційних заходів, що пов'язані з майбутнім поданням до заохочення;

оформлення подання до заохочення;

п'ята стадія – виконання рішення та нагородження заохочувального нагородним статусом – характеризується такими етапами:

опрацювання подання до заохочення компетентними на це органами;

передача висновку (наказу) про підтвердження (узгодження) подання компетентними органами на місцях;

видання відповідного наказу про застосування заохочення індивідуальних чи колективних суб'єктів та призначення заохочення;

складання документа (Протоколу вручення державних нагород) про вручення нагороди та його підписання;

урочисте вручення заохочувальних відзнак;

внесення відомостей про вручення нагород до облікових карток нагородженого.

Подання про відзначення державними нагородами працівників вносять Президентіві України Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Комісія державних нагород та геральдики при Президентіві України, а також Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим тощо, які вносять спільне подання.

Висунення кандидатур до відзначення державними нагородами здійснюється гласно за місцем роботи осіб, яких представляють до нагородження, у трудових колективах підприємств, установ, організацій, незалежно від типу та форми власності.

Клопотання про відзначення державною нагородою працівника порушується перед відповідним органом чи організацією вищого рівня.

Клопотання про відзначення державними нагородами, які порушуються органами місцевого самоврядування, подаються через Раду міністрів Автономної Республіки Крим, відповідні обласні, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації.

Клопотання про відзначення державними нагородами працівників, які порушуються центральними органами тощо, подаються через відповідні центральні органи виконавчої влади або Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації.

Подання про відзначення державними нагородами: керівників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади вносяться Кабінетом Міністрів України; іноземців та осіб без громадянства, які працюють у відповідних сферах – Міністерством закордонних справ України.

Подання про відзначення державними нагородами у відповідних сферах, що вносяться:

Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим і Представництвом Президента України в Автономній Республіці Крим (за спільним поданням), обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями – мають бути попередньо письмово погоджені з відповідними центральними органами виконавчої влади;

міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади – мають бути попередньо письмово погоджені з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Органи, яким надано право вносити подання про відзначення державними нагородами у відповідних сферах, надсилають на ім'я Президента України подання і нагородний лист установленого зразка, затверджений Комісією державних нагород та геральдики при Президентові України.

У нагородному листі зазначаються конкретні заслуги особи, що стали підставою для порушення клопотання про відзначення її державною нагородою, та проставляється печатка підприємства, установи, організації за місцем роботи особи.

Подання про відзначення державними нагородами працівників, які вносяться з нагоди державного, професійного свята, ювілею особи або ювілею підприємства, установи, організації, області, району, міста, селища, села, вносяться не пізніше як за місяць до відповідної дати.

У разі представлення до відзначення державними нагородами з нагоди ювілею підприємства, установи, організації, області, району, міста, селища, села до подання додаються також архівна довідка, що підтверджує дату ювілею, та документ, у якому зазначається дата святкування відповідного заходу.

Особу, яку відзначено державною нагородою у відповідних сферах, може бути представлено до наступного нагородження не раніше ніж через три роки після попереднього нагородження, за винятком представлення до нагородження за виявлену особисту мужність і героїзм.

Документи про представлення до відзначення державними нагородами працівників відповідних галузей України попередньо опрацьовуються в Управлінні державних нагород та геральдики.

У разі внесення зазначених документів із порушенням вимог, передбачених Указом Президента України "Про порядок представлення до нагородження та вручення державних нагород України" [14], вони повертаються органу, який вносив подання.

Особі, удостоєній державної нагороди у відповідних сферах, вручаються державна нагорода та документ, що посвідчує нагородження нею.

Вручення державних нагород та документів про нагородження провадиться в обстановці урочистості й широкої гласності. Перед врученням оголошується Указ Президента України про нагородження.

Державні нагороди та документи про нагородження вручає Президент України або за його дорученням Голова Верховної Ради України, Перший заступник і заступник Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України та інші керівні посади Кабінету Міністрів України.

Відповідальність за організацію і своєчасне вручення державних нагород та документів про нагородження покладається на орган, якому доручено провести вручення.

Про вручення державних нагород та документів про нагородження складається Протокол вручення державних нагород України за встановленою формою, що підписується особою, яка їх вручила, та скріплюється печаткою органу, що здійснював вручення.

Протокол надсилається до Управління державних нагород та геральдики не пізніше як через тиждень після вручення державних нагород.

Контроль за своєчасним врученням державних нагород у відповідних сферах та документів про нагородження здійснюється на підставі протоколів вручення державних нагород. Відомості про вручення заносяться до облікових карток нагороджених, що зберігаються в картотеці Управління державних нагород та геральдики. В обліковій картці нагородженого робиться відмітка вручено та зазначається дата вручення.

Органи, яким було доручено провести вручення державних нагород та документів про нагородження, ведуть персональний облік осіб, яким державні нагороди та документи до них не вручено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Производство по административным правонарушениям. – Свердловск : Изд-во Свердлов. ун-та, 1980. – С. 4.
2. Гуржій Т. О. Адміністративно-процесуальне право України / Т. О. Гуржій, О. В. Кузьменко ; за ред. О. В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2006. – С. 13, 147–148.
3. Клейман А. Ф. Вопросы гражданского процесса в связи с судебной практикой / А. Ф. Клейман // Социалистическая законность. – М., 1946. – С. 12.
4. Махина С. Н. Управленческий и административный процессы: проблемы теории и перспективы правового регулирования : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Махина Светлана Николаевна. – Воронеж, 1998. – С. 122–123.
5. Сорокин В. Д. Проблемы административного процесса / Сорокин В. Д. – М. : Юрид. лит., 1968. – С. 76.
6. Юсупов В. А. Актуальные проблемы административного права России / В. А. Юсупов // Государство и право. – 1999. – № 5. – С. 82–83.

7. Масленников М. Я. Административно-юрисдикционный процесс: понятие и соотношение с иными видами процессуально-правовой деятельности / М. Я. Масленников // Государство и право. – 2001. – № 2. – С. 18–23.
8. Кузьменко О. В. Адміністративно-процесуальне право України / Кузьменко О. В. – К. : Атіка, 2006. – С.142 – 147.
9. Тищенко Н. М. О структуре и содержании административного процесса / Н. М. Тищенко // Юридический процесс: реформа процедур управления, законодательной деятельности и судебной власти. – Воронеж, 1996. – С. 114–122.
10. Адміністративне право України. Академічний курс : у 2 т. / [гол. ред. кол. В. Б. Авер'янов]. – К. : Юрид. думка, 2004. – – Т. 1: Загальна частина. – 2004. – С. 489–492.
11. Панова И. В. Административно-процессуальное право России / Панов И. В. – М. : НОРМА, 2003. – С. 264, 274.
12. Сергун П. П. Охрана прав и свобод личности в производстве по делам об административных правонарушениях : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Сергун Петр Павлович. – Саратов, 1987. – С. 43.
13. Манохин В. М. Советская государственная служба / Манохин В. М. – М. : Юрид. лит., 1966. – С. 48 – 49.
14. Про Порядок представлення до нагородження та вручення державних нагород України : Указ Президента України від 19 лют. 2003 р. № 138/2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 8. – Ст. 302.